

Referat

Møte om: Bruk av vilkår ved tildeling av økonomisk stønad

Saksnr.: 2012003675

Til stede: Bergen kommune: Tor André Ljosland (KrF), politisk rådgiver
Bergen kommune: Magne Ervik, kommunaldirektør
Bærum kommune: Lisbeth Hammer Krog (H), ordfører
Bærum kommune: Trine Elisabeth bakkeli, kommunalsjef
Drammen kommune: Tore Opdal Hansen (H), ordfører
Drammen kommune: Glenney Jelstad
Kristiansand kommune: Jørgen Kristiansen (KrF), varaordfører
Kristiansand kommune: Elisabeth Engemyr, Nav-leder
Kristiansund kommune: Line H. Hoem (A), fung. ordfører
Kristiansund kommune: Helge A. Carlsen, kommunalsjef
Kristiansund kommune: Geir Obed Nordli, Nav-leder
Nedre Eiker kommune: Bent Inge Bye (A), ordfører
Nedre Eiker kommune: Bengt Nystrøm, rådmann
Oslo kommune: Morten Mjelve, sosialtjenestesjef
Skien kommune: Hedda Foss Five (A), ordfører
Skien kommune: Jan Petter Johansen, ass. rådmann
Stavanger kommune: Bjørg Tysdal Moe (KrF), varaordfører
Stavanger kommune: Inger Østensjø, rådmann
Tana kommune: Frank M. Ingilæ (A), ordfører
Tana kommune: Kjell Nilssen, ass. rådmann
Tromsø kommune: Kristian P. Wilsgård (FrP), politisk rådgiver
Trondheim kommune: Knut Fagerbakke (SV), varaordfører
Trondheim kommune: Helge Garåsen, kommunaldirektør
Åmli kommune: Reidar Saga (A), ordfører
Åmli kommune: Linda Tvede Flaten, Nav-leder
KS: Mette Gundersen (A), politisk nestleder
KS: Magne Hustad, seniorrådgiver
Proba samfunnsanalyse: Trude Thorbjørnsrud
AD: Anniken Huitfeldt, statsråd
AD: Gina Lund, statssekretær
AD: Ulf Pedersen, ekspedisjonssjef
AD: Heidi Lohrmann, avdelingsdirektør
AD: Nina Kraugerud Ertzaas, kommunikasjonssjef
AD: Christiane Sørby Hansen, seniorrådgiver
AVdir: Beate Fisknes, seniorrådgiver
AVdir: Stine Glosli, seniorrådgiver
AVdir: Eva Herud, seniorrådgiver
AVdir: Sonja Skinnarland, sjef for brukeroppfølgingskontoret

Dato: 11.02.2013
Møteleder: Statsråd Anniken Huitfeldt
Referent: Christiane Sørby Hansen

Referat fra møtet mellom arbeidsministeren, 13 kommuner og KS

Arbeidsministeren ønsket velkommen til møtet. Hun viste til at antall sosialhjelpsmottakere har gått ned og pekte på kvalifiseringsprogrammet som en mulig årsak. Hun viste også til OECD-rapport som sier at aktivitetskrav har en effekt. Hun ba deltakerne om å angi mulige årsaker til at antall deltakere i kvalifiseringsprogram har gått ned.

Statsråden fremhevet at mange kommuner stiller vilkår ved tildeling av økonomisk stønad, men at hun er villig til å komme med sterkere statlig styring gjennom lovendring eller i rundskriv dersom kommunene ønsker dette. Hun viste samtidig til Riksrevisjonens rapport, og påpekningen der av risikoen for at Nav-reformen fører til statlige ordninger på alle områder. Statsråden spurte deltakerne direkte om de ønsker sterkere statlig styring i form av "skal"-regel fremfor dagens "kan"-regel for bruk av vilkår, og minnet om at aktiviteter som pålegges også må ha en viss kvalitet.

Trude Thorbjørnsrud fra Proba samfunnsanalyse orienterte om metode og hovedfunn i deres undersøkelse av vilkårsbruk, som skal bli ferdigstilt i februar. Hun hadde særlig fokus på arbeidsrettede vilkår og på vilkårsbruk overfor unge. Undersøkelsen viser mye bruk av vilkår, men også stor variasjon mht hvor mye og hvilke vilkår som stilles. Tett oppfølging ser ut til å erstatte vilkår i en del små kommuner. Undersøkelsen viser også at kommunene mener at noen stønadsmottakere ikke evner å oppfylle vilkår i det hele tatt pga rusproblemer eller psykiske lidelser. Det ble også trukket frem at det er vanskelig å stille vilkår til innvandrere som ikke får jobb til tross for at de har deltatt i mange tiltak. Noen kommuner hadde vist til mangel på relevante tiltak som et problem. Kommunenes formål med vilkårsbruk er særlig å motivere til arbeid og å sjekke motivasjonen hos den enkelte. Kommunene opplever økt bruk av vilkår, men dette er vanskelig å tallfeste.

Etter denne orienteringen åpnet statsråden for innspill, og alle kommunene og KS gjorde rede for sitt syn. Kommunene var i stor grad samstemte i sine innspill til departementet.

Hovedbudskap fra kommunene og KS

- Gjeldende regelverk (lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 20) om at kommunene "kan" stille vilkår, gir kommunene nødvendig og tilstrekkelig handlingsrom og fleksibilitet.
- Bergen, Bærum, Drammen, Kristiansand, Kristiansund, Nedre Eiker, Oslo, Skien, Stavanger, Tana, Tromsø og Trondheim kommuner svarer på direkte

spørsmål at de mener § 20 fortsatt skal lyde slik den gjør i dag, slik at kommunene "kan" sette vilkår. Åmli kommune var den eneste kommunen som ga uttrykk for at det bør vurderes å innføre at en "skal" sette vilkår.

- Kommunene ønsker ikke sterkere statlig styring i form av en plikt til å stille vilkår.
- Individuell vurdering av stønadsmottakerne er avgjørende.
- Stønadsmottakerne er en uensartet gruppe med ulike problemer og behov. Det er nødvendig med et stort og differensiert tilbud av tiltaksplasser og lignende for å sikre riktig tiltak til den enkelte. Enkelte kommuner trakk frem språkutfordringer som kompliserende faktor ved vilkårssetting.
- Det er vanskelig å sanksjonere brudd på vilkår, bl.a. fordi økonomisk stønad er en rettighet, og muligheten til å stanse eller redusere stønad derfor er begrenset.
- Fylkesmennene som klageinstans har ikke lik praksis på dette området, og klagesaker vurderes ulikt i fylkene.
- Det er ikke entydige årsaker til nedgang i antall deltakere i kvalifiseringsprogram, og ikke alle kommunene har nedgang. Fokus på kvalitet og riktige tiltak fremfor måltall trekkes frem som en årsak.

Konklusjonspunkt og oppfølging

1. Det er ikke ønskelig fra kommunenes ståsted å endre ordlyden fra "kan" til "skal" i STL § 20.
2. Det ble ikke ytret ønske om øremerking av midler til kvalifiseringsprogram.
3. KS skal samle inn og koordinere innspill til sanksjoner ut over reduksjon eller stans i stønad, og sende til AD.
4. I lys av dette innspillet vil AD, i samarbeid med AVdir, vurdere behovet for revisjon av rundskrivets omtale av sanksjoner ved brudd på vilkår.
5. AD vil videre på egnet måte følge opp opplysninger om variasjon i fylkesmennenes praksis på dette området.